

**Asiantuntija kuultavaksi ja kirjallinen lausunto/ U 62/2025 vp /
Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja
neuvoston asetukseksi Erasmus+ -ohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–
2034**

Valtioneuvoston kirjelmän näkökulmat ovat Opetushallituksen sekä Erasmus+ kansallisen toimiston mukaan relevantteja ja suhtaudumme Suomen hallituksen kantaan myönteisesti. Lisäksi esitämme joitain huomioita ja täydentäviä näkemyksiä.

EU:n komission asetus uudeksi Erasmus+ -ohjelmaksi on kattava esitys ja rakentuu nykyisen ohjelmakauden menestyksen varaan. Suomessa ohjelma rahoittaa nykyään vuosittain noin 26 000 henkilön ulkomaan liikkuvuus- tai muuta oppimiskokemusta. Siihen osallistuu Suomesta noin 1100 organisaatiota eri sektoreilta vuositasolla ja Erasmus+ rahoitusta ohjautuu Suomeen vuonna 2025 noin 75 miljoonaa euroa.

Ohjelmaan ehdotetut uudistukset, kuten aiempi vahvempi panostaminen osaamiseen sekä ohjelman yhdistyminen Euroopan solidaarisuusjoukot -ohjelman kanssa, ovat pääsääntöisesti positiivisia. Lisäksi valmius- ja resilienssikysymysten korostaminen on keskeistä. Seuraavan kauden Erasmus+ -ohjelman tavoitteena on vastata aiempaa paremmin laajempiin EU-tavoitteisiin kuten kilpailukykyhaasteisiin ja yhteiskunnallisen kriisinkestävyyden kasvattamiseen.

Opetushallitus pitää, linjassa valtioneuvoston kanssa, keskeisenä, että Erasmus+ -ohjelman päätavoitteena nähdään jatkossakin eurooppalaisen yhteistyön edistäminen sekä eurooppalaisen ja globaalin liikkuvuuden tukeminen, samalla kun tunnistetaan ohjelman rooli kansainvälisten yhteistyökumppanuuksien sekä koulutuksen, nuorisotyön ja urheilun kehittämistyön vahvistamisessa.

Ohjelma toimii toimeenpanovälineenä EU:n osaamisunionille, jonka keskiössä ovat korkeatasoinen osaaminen, osallisuus koulutuksessa ja työmarkkinoilla, yksilöiden mahdollisuudet täydentää osaamistaan sekä osaajien liikkuvuus EU:hun ja EU:n sisällä. Ohjelma-asetusluonnoksessa korostetaan sekä perustaitojen että STEM-aineiden

tärkeyttä ja keskeisyyttä Euroopan kilpailukyvyn nostamisessa. On huomattava, että Erasmus+ -ohjelma, näiden tavoitteiden lisäksi, myös täydentää EU:n osaamisunionin osittain kapeaa osaamisenäkökulmaa, tarjoamalla non-formaalin ja informaalin oppimisen mahdollisuuksia ja tukemalla erilaisia polkuja työelämään. Ulkomaanjaksot ja kansainvälinen yhteistyö kaikilla sektoreilla ja erityisesti myös nuoriso-, urheilu- ja aikuiskoulutuksen alat kehittävät taitoja, jotka ovat keskeisiä demokratian, yhteiskunnallisen osallisuuden ja resilienssin kannalta, eikä näiden taitojen oppimisen merkitystä tulisi unohtaa osaamisesta puhuttaessa.

Pidämme tärkeänä, että Suomen kanta korostaa itsenäisen sekä yhtenäisen Erasmus+ -ohjelman mahdollisuuksia edistää koulutus-, nuoriso- ja urheilusektoreiden yleisiä kehittämistavoitteita. Nämä molemmat näkökulmat ovat tärkeitä ohjelman tunnettavuuden ja siten vaikuttavuuden näkökulmasta. Lisäksi Erasmus+ ohjelman valtaosin kansalliselle tasolle ulotettu hallintorakenne vaatii muista EU-ohjelmista erillisiä hallintoratkaisuja pysyäkseen jatkossakin lähellä ohjelman moninaisia edunsaajia.

Lähtökohtaisesti, myös EU-komission asetusluonnoksessa esitetyt uudet tavoitteet ja aloitteet ovat myönteisiä, mutta toisaalta ne laajentavat ohjelman toimintakenttää merkittävästi. Riskinä on, että ohjelman fokus katoaa. Keskeinen kysymys on, riittääkö esitetty budjetti tosiasiallisesti kattamaan kaikkea esitettyä toimintaa. Lisäksi on tärkeä tarkastella esitettyjä uusia aloitteita, kuten korkeakouluopiskelijoiden tutkinto-opiskelun tukemista siitä näkökulmasta, mitä uutta eurooppalaista ulottuvuutta ja lisäarvoa ne toisivat verrattuna olemassa oleviin kansallisiin ratkaisuihin ja toimintoihin. On hyvä, että nämä näkökulmat ovat Suomen kannassa selkeästi tuotu esiin. Muita esimerkkejä tällaisista laajennuksista ovat esimerkiksi DiscoverEU-toiminto, urheilijoiden liikkuvuusjaksot ja urheilualan allianssit sekä aikuiskoulutuksen NEET-toiminnot.

Ohjelman toimeenpanon ja hallinnoinnin ennakoitavuuden näkökulmasta koulutusaste- tai sektorikohtainen minimibudjettijako olisi toivottava. Yhtä aikaa tämän kanssa olisi turvattava riittävä joustavuus ja liikkumavara koko budjetin käytössä eli tavoitteena tulisi olla sopiva tasapaino ennustettavuuden ja joustavuuden välillä. Opetushallituksen sekä Erasmus+ kansallisen toimiston näkökulmasta, kyse on myös hyvän hallinnon

mahdollistamisesta sekä tehokkuudesta, jotka ovat tähän asti edistäneet Suomen osalta korkeata budjetin saantoa sekä ohjelman varojen täysimääräistä käyttöä.

On olennaista, että valtioneuvosto tunnistaa ympäristö- ja ilmastonmuutoksen torjunnan yhtenä ohjelman keskeisenä painopisteenä ja pitää sitä tärkeänä myös jatkossa.

Ilmastonmuutoksen torjuntaa ja vihreätä siirtymää edistäviä toimia on nykyisellä ohjelmakaudella toteutettu Erasmus+ -ohjelmassa ansiokkaasti, myös usein yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa.

Suomen kannassa on nostettu erinomaisesti esiin tarve huomioida Euroopan maantieteellinen moninaisuus ja eri maiden maantieteellinen sijainnista johtuvat haasteet. Tämä on keskeistä, jotta Suomi säilyy edelleen houkuttelevana kohde- ja partnerimaana.

Yleisesti ottaen voidaan todeta, että ohjelman inkluusionäkökulmat ovat tärkeitä, jotta muita heikommassa asemassa olevilla nuorilla, kuten myös aikuisilla oppijoilla, olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua Erasmus+-ohjelmaan. Asetusluonnoksessa inkluusiopykälä on nyt melko kapea ja se tunnistaa lähinnä sosioekonomisen huono-osaisuuden. Inkluusio- tai osallisuusnäkökulman pitää ulottua myös käytettyyn kieleen, saavutettavuuteen ja toimintojen käyttäjälähtöisyyteen ja näitä tulisi asetuserinnoksi vahvistaa. Opetushallitus ehdottaakin, että tätä laajempaa näkökulmaa ja sen tarvetta olisi syytä vielä avata kaikkien sektoreiden osalta.

Suomen kannassa on hyvin tuotu esiin Erasmus+ -ohjelman tavoitteiden kytkemistä entistä vahvemmin eurooppalaisen identiteetin, demokratian ja aktiivisen kansalaisuuden rakentamiseen sekä myös koulutussektoreiden keskeinen rooli tässä työssä myös nuorisosektorin ohella. Tämä korostaa miten Erasmus+ -ohjelma kytkeytyy myös opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteiden toimeenpanoon sekä peruskoulutuksessa, lukiokoulutuksessa että myös ammatillisen koulutuksen osalta.

Koulutussektorit

Yleissivistävä koulutus

Asetus esittää jatkuvuutta sekä liikkuvuustoimille, liikkuvuuden akkreditoinnille että kumppanuus- ja kehittämistoimille varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja lukion osalta, jota näemme olennaisena sektorin eurooppalaisen kehittämisysteistyön näkökulmasta. Lisäksi perus- ja lukiokoulutuksessa on tervetullutta, että vuonna 2026 ensimmäistä kertaa kokeiluluontoisesti haussa oleva eurooppalaiset kouluallianssit, tuodaan asetusluonnoksen mukaan 2028-2034 pysyväksi osaksi Erasmus+ -ohjelmarakennetta. Kyseinen aloite on suunniteltu erityisesti opetuksen järjestäjien yhteistyömuodoksi, toteuttamaan opetuksen laadun parantamiseen liittyviä toimia ja rahoitettavaksi kansallisesti hallinnoiduista varoista. Siksi on myös tärkeätä, että seuraavalla ohjelmakaudella sille varattaisiin kansalliselle tasolle hajautettuihin budjetteihin riittävät, korvamerkityt voimavarat asetettujen tavoitteiden toteuttamiseen. Tämä voi tarkoittaa kansallisesti hallinnoidun ja keskitetysti hallinnoidun budjettiosuuden uudelleentarkastelua.

Ammatillinen koulutus

Näemme myönteisenä, että ammatillisen koulutuksen osalta asetus esittää jatkuvuutta sekä liikkuvuustoimille, liikkuvuuden akkreditoinnille että kumppanuus- ja kehittämistoimille. Ammattiopiskelijoiden liikkuvuuden kehitys on viimeisten vuosien yli ollut positiivista ja nykyään taas noin 9 % nuorista opiskelijoista osallistuvat liikkuvuusjaksoon osana opintojaan. Erasmus+ -ohjelman rooli tässä on merkittävä. Uudella ohjelmakaudella on myös keskeistä yhä turvata sekä yksilöliikkuvuuksien että ns. matalan kynnyksen ryhmäliikkuvuuksien jatko. Keskeistä on lisäksi, että Suomessa hyvin vastaanotettu Ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt (CoVE) saavat seuraavalla kaudella myös jatkoa.

Aikuiskoulutus

Aikuisoppijoiden ja henkilökunnan liikkuvuusjaksot ovat kehittyneet nykyisellä ohjelmakaudella positiivisesti. Asetusehdotuksessa esitetään seuraavalle

ohjelmakaudelle näille toimille jatkoa, inklusionäkökulmaa lisätään ja myös sellaisia nuoria aikuisia, jotka ovat koulutuksen ulkopuolella esitetään vielä vahvemmin tuettavaksi ohjelman avulla, mitä pidämme Opetushallituksessa hyvänä avauksena. Lisäksi kumppanuushankkeet ovat sektorilla merkittäviä ja niitä tulee säilyttää, kuten asetuksessakin on suunniteltu.

Korkeakoulutus

Korkeakoulusektorin osalta asetukset esittää jatkuvuutta sekä liikkuvuustoimille että kumppanuus- ja kehittämistoimille, mikä on olennaista eurooppalaisen koulutusalueen ja korkeakoulusektorin yhteistyön kehittymiselle. Korkeakoulusektorin osalta tärkeäksi nähdään Erasmus+ -ohjelman toimet sekä eurooppalaisen korkeakoulu-yhteistyön että ns. globaalin yhteistyön edistämiseksi.

Keskeistä on myös, että Suomessa tärkeäksi nähty Eurooppalaiset yliopistot -aloite (allianssit), johon suomalaiset korkeakoulut hyvin aktiivisesti ovat toistaiseksi osallistuneet, saa seuraavalla kaudella jatkoa. Synergioiden hakeminen Horisontti Eurooppa -ohjelman (FP10) ja eurooppalaiset yliopisto -aloitteen välillä on tervetullut avaus komission esityksessä.

Seuraavan ohjelmakauden isoimpia uudistusehdotuksia on strategisesti suunnatut koko tutkintoon johtavat Erasmus+ -stipendit yksittäisille lahjakkaille opiskelijoille. Osaajien houkuttelu ja pitäminen EU:ssa on keskeinen ja tärkeä tavoite, mutta EU:n kilpailukyvyyn vahvistamiseksi ja pysyvän vaikuttavuuden saavuttamiseksi apurahatoiminnon toteutusta tulisi tarkastella huomioiden jo olemassa olevat järjestelmätason ratkaisut ja pyrkimykset toisessa Euroopan maassa tapahtuvan tutkinto-opiskelun edistämiseksi (mm. opintotuen siirrettävyyden edistäminen Euroopan tasolla). Lahjakkaille opiskelijoille suunnatun apurahatoiminnon tulisi olla muodoltaan ja toteutukseltaan joustava, jotta sen toimeenpanossa olisi mahdollista huomioida kansallisen korkeakoulujärjestelmän ominaispiirteitä. Samoin apurahatoiminnon tulisi kytkeytyä korkeakouluverkostojen ja opetuksen laadun parantamiseen. Koska lahjakkaiden opiskelijoiden apurahojen rahoitus vaatisi merkittävän budjettivarauksen, vaarana on, että se vähentäisi muuta opiskelijaliikkuvuutta ja siten vaikeuttaisi mm. Eurooppa

liikkeellä -suosituksen tavoitteiden saavuttamista. Tämä olisi vastoin yhteisesti korkeakoulusektorilla sovittua kansallista opiskelijaliikkuvuuden edistämisen tavoitetta (Korkeakoulujen opiskelijaliikkuvuuden edistämistä koskevat kansalliset suositukset). Jo nyt Suomessa ollaan tilanteessa, jossa Erasmus+ - rahoitus ei riitä kattamaan kaikkea korkeakoulujen opiskelijaliikkuvuutta.

Tulevaa ohjelmakautta ajatellen on keskeistä taata riittävä rahoitustaso ja huomioida edelleen mm aliedustettujen ryhmien mahdollisuudet osallistua opiskelijavaihtoon.

Nuoriso

On erinomaista, että Suomen kannassa valtioneuvosto tunnistaa sekä Euroopan solidaarisuusjoukot- että Erasmus+ -ohjelmien vahvuudet ja pitää tärkeänä jatkuvuutta sekä nuorisosektorin moninaisten toimijoiden huomioimista myös jatkossa. Ohjelmia esitetään yhdistettäväksi, mikä hallinnollisesta näkökulmasta Opetushallitus katsoo tehokkaaksi, mutta molempien ohjelmien vahvuuksia on silti syytä vaalia.

Nuorisosektorin nostot ovat nuorisoalan näkökulmasta relevantteja. Erityisen hienoa on, että Suomen kannassa tuodaan esiin erilaisten hankemuotojen merkitys ohjelmaan osallistumisen mahdollistajana.

Ohjelman tavoittavuuden ja toimeenpanon näkökulmasta on keskeistä, että jatkossakin on tarjolla erilaisten hankemuotojen jatkumo, paikallisista hankkeista eurooppalaisen yhteistyön kautta kansainväliseen ja globaaliin toimintaan. Tällä tavalla toimilla voidaan tavoittaa kaikenlaisissa elämäntilanteissa olevia nuoria.

Liikunta ja urheilu

Liikunnan ja urheilun osalta esitetyt kannat ovat relevantteja. Erityisen tärkeä on Suomen varauksellinen kanta urheilijoiden liikkuvuusjaksoihin. Urheilijoiden mahdolliseen liikkuvuuteen liittyy toteutuessaan määrittelyn haaste: kuinka urheilija tässä tapauksessa määriteltäisiin. Urheilijat voivat jo nykyisellään osallistua ohjelmaan yleissivistävän, ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulun opiskelijoina ja yhdistää kansainvälisiin jaksoihin opinnot ja harjoittelun (kaksoisura).

Lisähuomiona nostamme esiin, että pilari 2:n yhteistyöhankkeiden siirtyminen hajautettuun päätöksentekoon luo merkittävän mahdollisuuden urheilusektorille lisätä osallistumistaan hankehakuihin. Tällä kehityksellä on potentiaalia vahvistaa ruohonjuuritason eurooppalaista yhteistyötä ja hankkeiden vaikuttavuutta.

On kuitenkin kriittistä varmistaa, että käytettävissä olevat avustussummat ovat riittävällä tasolla. Nykytilanteessa suomalaisen urheilusektorin kotiuttamat hankeavustukset Brysselistä ylittävät selkeästi suhteellisen budjettiosuuden, mikä osoittaa sektorin kykyä hyödyntää rahoitusinstrumentteja. Samaan aikaan on huomioitava, että hajautettu malli lisää hallinnollisia kustannuksia. On tärkeää varmistaa, että hallinnollinen kuormitus pysyy kohtuullisena ja että avustusten kokonaisvolyymi säilyy riittävänä.

Ohjelman kansainvälinen tai globaali yhteistyö

Ehdotuksessa Erasmus+ -ohjelman toimet olisivat komission mukaan yhtenevät EU:n muiden politiikkaohjelmien ja aloitteiden kanssa ja siten esimerkiksi EU:n yhteistyötä kolmansien maiden kanssa jatkettaisiin ja nämä toimet tukisivat Global Europe -ohjelmaa.

Tämän lisäksi ohjelmaan voivat liittyä EU:n ulkopuolisia ns. assosioituneita maita esim. liittymässä olevia maita tai naapuruuspolitiikan edustajia. Ehdotetut assosioitumisen muodot nähdään Opetushallituksen näkökulmasta etenkin korkeakoulujen, ammatillisen koulutuksen sekä nuorisosektorin yhteistyön edistämisen näkökulmasta Suomelle tärkeinä.

Samalla voidaan myös todeta, että yhä vahvempi vaatimus assosioitumisesta (osittainen tai kokonaan) tarkoittaisi jatkossa todennäköisesti yhteistyömaavalikoiman vähentymistä tai rajaamista. Kaikki nykyiset Erasmus+ -partnerimaat eivät pystyisi jatkossa assosioitumaan vaatimusten mukaisesti, joka omalta osaltaan vaikeuttaa suomalaisten toimijoiden yhteistyötä joihinkin nykyisiin kohdemaihin huomattavasti.

Ohjelman hallinto

Suomi on Erasmus+ -ohjelmassa ollut historiallisesti nettohyötyjä, eli Suomeen myönnetty Erasmus+ -rahoitus käytetään täysimääräisesti kaikilla sektoreilla ja se on korkeampi, kun laskennallinen maksuosuutemme. Suomalaisten osuus Erasmus+ -rahoituksesta on ollut tällä ohjelmakaudella noin 1,9 % ja suoraan komissiosta rahoitetussa, EU-tasolla kilpaillussa kehittämistoiminnassa peräti 3,4 %.

Kaikesta Suomeen kotiutetusta EU-rahoituksesta Erasmus+ edustaa Valtionvarainministeriön laskelmien mukaan noin 4 %.

Opetushallitus korostaa, että ohjelman hyvään kansalliseen hallintoon panostaminen jatkossakin on keskeistä. Erasmus+ kansallisten toimistojen EU-tason sekä kansallisen tason rahoitusosuudet on varmistettava osana budjetteja, kuten ohjelmaesityksessä on esitetty.

Ohjelman hallinnon näkökulmasta keskeisiä ovat myös ohjelman indikaattorit ja tarkemmat tavoitteet, joita tulisi EU-tasolla yhdessä määritellä niin, että ne tukisivat ohjelman onnistunutta toimeenpanoa ja seurantaa, raskauttamatta toimeenpanoa loppukäyttäjätasolla tai hallintoa Erasmus+ kansallisen toimiston tasolla.

Ohjelman rahoitus

Komission ehdotetusta budjettilisäyksestä huolimatta Erasmus+ budjetin reaalin osuus koko EU:n rahoituskehyksestä on verrattuna edelliseen kauteen laskevalla suunnalla, mitä Opetushallitus pitää huolestuttavana.

Myös suhteessa uuden ohjelmakauden sisällöllisiin odotuksiin, sekä kahden erillisen ohjelman yhdistymiseen nähden, esitetty budjettikehys on Opetushallituksen arvioiden mukaan rajallinen.

Ehdotettu budjetti ei tule kaudella 2028-2034 riittämään toimintojen rahoittamiseen jatkossa täysin samalla tasolla, kun on nyt suunniteltu rahoitettavan tämän ohjelmakauden viimeistä vuotta 2027.

Mika Saarinen

Opetusneuvos

Opetushallitus

1.12.2025

OPH-7741-2025

Budjetti ei myöskään, Opetushallituksen laskelmien mukaan riitä saavuttamaan Eurooppa liikkeellä -suosituksen liikkuvuustavoitteita Suomessa, etenkin korkeakoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osalta.